

Modeli i mogućnosti stalnog stručnog usavršavanja knjižničara za djecu i mlade te njihov utjecaj na praksu

Danijela Petrić
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“, Koprivnica
danijela@knjiznica-koprivnica.hr

Sažetak

U radu su prikazani modeli i mogućnosti stalnog stručnog usavršavanja knjižničara za djecu i mlade koji postoje u Republici Hrvatskoj. Također se u članku nastoji definirati na koji način je modele usavršavanja moguće primijeniti u praksi i to na konkretnom primjeru Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica, s naglaskom na stručno usavršavanje knjižničara koji rade s djecom i mladima. Daje se pregled stručnog usavršavanja osoblja ove ustanove putem programa Erasmus+ i Nacionalnog centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara. Ono je osobito važno u današnje vrijeme brzih promjena i potrebe za neprestanim prilagođavanjem knjižničnih usluga. Učenje kroz iskustvo i praćenje rada kolega u drugim državama u praksi se pokazalo vrlo korisnim, a koprivnička knjižnica je time povećala kompetencije stručnog osoblja, razvila niz inovativnih programa te istaknula svoju važnu ulogu u zajednici.

Ključne riječi: knjižničari za djecu i mlade, stručno usavršavanje, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara, Republika Hrvatska, kompetencije knjižničara, Erasmus+

Uvod

Cilj rada je prikazati modele i mogućnosti stalnog stručnog usavršavanja knjižničara za djecu i mlade koji se primjenjuju u Republici Hrvatskoj. Kao primjer primjene u praksi obrađuje se Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. Poticanje neformalnih oblika obrazovanja osoblja važno je u vrijeme ubrzanih promjena koje zahtijeva kontinuirano usavršavanje i adaptaciju. Dodatna važnost ovoga članka je i u činjenici što ima vrlo malo literature o modelima i mogućnostima stalnog stručnog usavršavanja knjižničara za djecu i mlade. Većina dostupne literature u Republici Hrvatskoj vezana je uz provođenje programa trajne izobrazbe koji se odvija u Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. Problem je u nedostatku radova o mogućnostima stručne prakse u inozemstvu, stjecanju iskustva te konkretnoj primjeni u praksi. Stoga je ovaj članak pokušaj doprinosa upravo tom području rada knjižničara.

Pored formalnog obrazovanja knjižničara, veliku ulogu u njihovom profesionalnom razvoju imaju oblici neformalnog učenja. Ono podrazumijeva organizirane oblike učenja koji se provode izvan školskog sustava.¹ Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica u svojim ciljevima ima poticanje izvrsnosti rada knjižničara. Jedan od načina njegovog postizanja je pružanje potpore djelatnicima za stalno stručno usavršavanje kako bi se lakše nosili s promjenama u društvu te prilagodili usluge korisnicima. Pored sudjelovanja na konferencijama, seminarima, radionicama, veliku ulogu u njihovom stručnom razvoju ima učenje kroz promatranje rada kolega u stranim zemljama. Knjižničari koprivničke knjižnice u posljednjih 15 godina educirali su se u knjižnicama

¹ Dijana Machala, „Ishodi učenja u nacionalnom programu trajne izobrazbe knjižničara“, u *Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost*, ur. Aleksandra Horvat i Dijana Machala (Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009), 45, preuzeto 1. 4. 2020, <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/1958/1/cuk.pdf>.

Petrić D. „Modeli i mogućnosti stalnog stručnog usavršavanja knjižničara za djecu i mlade...“, 37–43

u Nizozemskoj, Danskoj, Finskoj, Njemačkoj, na Islandu te su stečena iskustva primijenili u svom radu. Ova ustanova je razvila modele stručnog usavršavanja osoblja s ciljem da predstavi vlastitu praksu u zemlji i inozemstvu, ali i da stekne uvid u stanje knjižnica i knjižničara u stranim zemljama. Stečene spoznaje kontinuirano nastoji primijeniti ne samo u vlastitom radu i sredini, utjecajem na lokalnu vlast i društvo, nego i diljem Republike Hrvatske, putem objavljivanja stručnih članaka, aktivnosti na radionicama, predavanjima, konferencijama, okruglim stolovima i stručnim skupovima, ali i lobiranjem prema vlastima ističući važnost knjižnica u suvremenom društvu. Nadalje, osoblje međusobno i ravnopravno dijeli stečena znanja i vještine kako bi povećalo svoje kompetencije u radu s korisnicima, poticalo profesionalni rast te pokrenulo nove inovativne programe. Knjižnica se tako profilirala kao inovativna institucija, a za svoj rad nagrađivana je i u zemlji i inozemstvu.²

Modeli stalnog stručnog usavršavanja knjižničkog osoblja Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica

Stalno stručno usavršavanje knjižničara značajan je segment rada Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica kojoj je cilj poticati razinu stručne izvrsnosti djelatnika.³ Važno je naglasiti da se ono provodi planski i na temelju analize i identificiranja potreba i problema u radu. Stručno usavršavanje osoblja ove ustanove može se sagledati sa sljedećih aspekata:

- knjižničari prikupljaju znanja i iskustva kao sudionici stručnih skupova, seminara, radionica u zemlji i inozemstvu te studijskih posjeta drugim knjižnicama;
- djeluju kao mentori koji šire stečena znanja ne samo među kolegama u svojoj ustanovi, nego i izvan nje (predavači su u nacionalnom Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara, objavljuju stručne radove u domaćim i inozemnim časopisima);
- kako je koprivnička knjižnica središnja u cijeloj regiji, ona predstavlja centar za edukaciju knjižničara za okolne gradove i općine (organizira okruge stolove, stručne skupove, predavanja).

U 2019. godini Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, u okviru svoje uloge centra za edukaciju knjižničara, organizirala je šest programa za knjižničare i druge stručnjake. Od toga organizirane su tri radionice Centra za stalno stručno usavršavanje, jedan okrugli stol o iskustvima u radu s romskom djecom u dječjim vrtićima, školama i knjižnicama na koprivničkom području i dva programa za knjižničare na temu robotike u knjižnicama u suradnji s Institutom za razvoj i inovativnost mladih.⁴

Knjižničari koprivničke knjižnice, u 2019. godini, održali su ukupno 19 izlaganja na stručnim skupovima i raznim edukacijama na temu prakse ustanove, od toga četiri u inozemstvu (Grčka, Danska, Slovenija). Objavili su tri recenzirana stručna članka i 37 značajnih stručnih priloga o praksi knjižnice.⁵

U istoj godini, 14 stručnih djelatnika provelo je 688 sati na organiziranim oblicima stručnog usavršavanja, što bi bilo 2,2% njihovog radnog vremena, od toga su knjižničarke Dječjeg odjela provele 201 sat na stručnom usavršavanju, ili 3% svog radnog vremena. Ako se uzmu u obzir načela IFLA-ine sekcije za trajno profesionalno usavršavanje i učenje na radu, to je još uvijek nedovoljno. Sekcija ističe kako bi barem 10% radnog vremena trebalo namijeniti za pohađanje

² Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, „Nagrade i priznanja knjižnici“, preuzeto 1. 4. 2020, <http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/defaultcont.asp?id=25&n=2>.

³ Dijana Sabolović-Krajina, *Narodne knjižnice u tranziciji. Sociološki aspekti* (Koprivnica: Meridijani, 2020), 163.

⁴ Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, „Izveštaji o radu, prilog 3 stručno obučavanje i usavršavanje“, preuzeto 2. 4. 2020, <http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/dokumenti/PRILOG%203%20%20STRU%C4%8CNO%20OBUCAVANJE%20I%20USAVR%C5%A0AVANJE%20KNJI%C5%BDNI%C4%8CORA-2019.pdf>.

⁵ Isto.

seminara, konferencija, stručnu izobrazbu i ostale obrazovne aktivnosti, kao i za informalne oblike učenja.⁶ U tu svrhu izdvojeno je 1,4% od ukupnog godišnjeg proračuna Knjižnice,⁷ dok su preporuke IFLA-ine sekcije 0,5 do 1% godišnjeg proračuna za usavršavanja.⁸ Može se zaključiti kako koprivnička knjižnica izdvaja više sredstava iz godišnjeg proračuna od preporučenog postotka uz manje sati usavršavanja. Osim nedostatka financijskih sredstava, još jedna činjenica onemogućuje koprivničke knjižničare da više sati provedu u stručnom usavršavanju, a to je i nedostatak osoblja prema standardima.

Metoda učenja od drugih i studijski posjeti međunarodnim knjižnicama pomogli su knjižničarkama Dječjeg odjela u profesionalnom razvoju, da se bolje nose s izazovima u radu i rezultirali su brojnim inovativnim programima za djecu i mlade, što će se više razraditi u daljnjem tekstu.

Studijski boravci u knjižnicama u Nizozemskoj i Danskoj

U okviru suradnje s Nizozemskim knjižničarskim društvom, 2005. godine posjećene su narodne knjižnice u Den Haagu, Leidenu, Rotterdamu, Assenu, Utrechtu, Emmenu te nekoliko u ruralnim dijelovima Nizozemske.⁹ U 2006. godini realiziran je studijski boravak u Danskoj. Bio je financiran iz sredstava Europske unije u okviru programa CARDS 2002 kao potpora projektu *Knjižnična usluga za slijepu i slabovidnu*.¹⁰ Osoblje je za uvođenje novog projekta metodom benchmarkinga učilo od kolega u Danskoj knjižnici za slijepu i u pet oglednih narodnih, u kojima se provode usluge za slijepu i slabovidnu. Na temelju stečenog iskustva, u Koprivnici su tada pokrenuti novi programi poput „Traži, pronađi, odaberi!“ – program informacijskog opismenjavanja učenika, posudba interaktivnih kovčežića – program potpore obiteljskom čitanju i „Knjižnična usluga za slijepu i slabovidnu“, prva takva usluga u Hrvatskoj koja se pruža u narodnim knjižnicama. Time su slijepim i slabovidnim osobama, djeci i odraslima omogućeni posudba građe (zvučnih knjiga, uvećanog tiska, brajice, taktilnih slikovnica), korištenje računala s govornom jedinicom, Brajevim retkom, povećalom i sudjelovanje u organiziranim programima poput integracijskih radionica i književnih susreta.

Stručno usavršavanje uz potporu Erasmus+ programa

Erasmus+ program nudi velike mogućnosti za profesionalni razvoj osoba svih uzrasta i dobi. Omogućuje razmjenu znanja i iskustava unutar država članica Europske unije te pridruženih zemalja Islanda, Lihtenštajna, Republike Sjeverne Makedonije, Norveške, Turske i Srbije.¹¹ Njime se doprinosi ostvarenju ciljeva strategije Europa 2020, osobito ciljeva u području obrazovanja. U želji da poboljšaju i povećaju svoje kompetencije u radu s djecom i mladima, koprivničke knjižničarke prijavile su se na Erasmus+ projekt, ključnu mjeru 1 – mobilnost pojedinca. Njome se podupire mobilnost osoba koje rade s mladima. U 2019. godini, putem Erasmus+ programa, realiziran je projekt *Knjižnica kao središte neformalnog i informalnog učenja mladih*. Prije samog projekta identificirane su potrebe ustanove, da knjižnica postane mjesto gdje će rado dolaziti mladi. Nositelj

⁶ Jana Varlejs, „Trajno profesionalno usavršavanje: načela i primjeri dobre prakse“, prevela Dijana Machala u *Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost*, 186.

⁷ Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, „Izveštaji o radu, prilog 5 financijsko izvješće o radu 2019.“, preuzeto 2. 4. 2020, <http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/dokumenti/prilog%205%20financijska%20tabela-2019.pdf>.

⁸ Varlejs, Nav. delo, 185.

⁹ Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, „Izveštaje o radu 2005.“, preuzeto 22. 2. 2020, http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/dokumenti/Izvjescje_2005.doc.

¹⁰ Dijana Sabolović-Krajina, Ljiljana Vugrinec i Danijela Petrić, „Knjižnična usluga za slijepu i slabovidnu u Knjižnici i čitaonici 'Fran Galović' Koprivnica: od projekta do implementacije“, *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* God 53, br. 2 (2010): 76–92.

¹¹ Europska komisija, *Erasmus + Programme Guide*, preuzeto 29. 2. 2020, https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/programme-guide/introduction/how-to-read-programme-guide_hr.

aktivnosti je Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“, a za partnersku organizaciju odabrane su Narodne knjižnice grada Aarhusa u Danskoj. Osim što je knjižnica grada Aarhusa, Dokk1 međunarodno poznata po svojim inovativnim programima i projektima, profilirala se i kao mjesto za razmjenu znanja i ideja knjižničara širom svijeta.¹² Sudjelovale su dvije osobe, Maja Krulić Gačan, viši knjižničar, informator u Odjelu za odrasle i Danijela Petrić, knjižničar i informator u Dječjem odjelu.

Ciljevi ovog projekta bili su osnažiti kompetencije knjižničara u radu s mladima, sa socijalno isključenima, omogućiti nove oblike učenja i potaknuti njihovo aktivno sudjelovanje u društvu. Nadalje, cilj je bio ojačati ulogu knjižnice u neformalnom i informalnom učenju mladih te ojačati njenu javnu percepciju i vidljivost u društvu. Osnovna aktivnost projekta bila je *job shadowing*, odnosno praćenje rada osoblja u narodnim knjižnicama grada Aarhusa. U šestodnevnoj edukaciji, voditelji timova u Dokk1 knjižničarkama su predstavili programe kojima se nastoje prilagoditi promjenama i novim potrebama u društvu.

U gradu Aarhusu, drugom po veličini gradu u Danskoj, s nešto više od 340.000 stanovnika, djeluje 19 knjižnica. Središnja je Dokk1 koja ima 18 ogranaka, četiri veća i 14 manjih i inspirirana je modelom četiri prostora kojeg su osmislili Dorte Skot-Hansen, Casper Hvenegaard Rasmussen and Henrik Jochumsen.¹³ Strategija za razvoj knjižnica grada Aarhusa usmjerena je na: aktivno građanstvo, učenje kroz igru i iskustvo, poticanje čitanja, uključivanje zajednice. U fokusu njihova rada je poticanje čitanja. Ono je inspiracija, iskustvo, znanje. Za razliku od škola, ovdje se mogu koristiti metode neformalnog poučavanja korisnika. Primjer aktivnosti za poticanje čitanja je festival za djecu ALBUS, u kojem je naglasak na učenju kroz iskustvo. Umjesto klasičnih susreta s književnicima organiziraju se radionice u kojima djeca aktivnim sudjelovanjem upoznaju književnost.¹⁴ Nadalje, kviz *Tko želi biti „načitan“* organizira se među učenicima petog razreda. Djeca odgovaraju na pitanja iz zadanih knjiga.

Program *Literature mediation* namijenjen je mladima. Radi se o spoju digitalne literature i digitalnog čitanja. Na internetu postoji razna literatura poput SMS novela, literature na Facebooku, Twitteru. Tim u knjižnici pretražuje takvu literaturu, poveznice stavlja u katalog, ali i angažira mlade ljude da napišu kratke priče te im nudi prostor da predstave svoj rad.

Jedan od projekata u fokusu knjižnice Dokk1 je i program „Data Democracy“, prototip u kojem se nastoji uključiti i djecu i odrasle da sami rade svoje baze podataka, ali i kako pronaći podatke, analizirati ih i koristiti. On se provodi uz pomoć web alata DataBasic.

Dokk1 razvio je, u suradnji s tvrtkom IDEO i Narodnom knjižnicom u Chicagu, metodu *Design Thinking* za knjižnice.¹⁵ To je pristup rješavanju kompleksnih problema, proces koji započinje u glavi. *Design Thinking* je i kreativnost, empatija, različitost, djelovanje, optimizam, novi pogled, otvoreni um. Metoda se koristi u praksi u ogranku Gellerup.¹⁶ Na prostoru buduće knjižnice napravljen je prototip nove, pozornica na otvorenom. Stanovnici naselja Gellerup mogu aktivno sudjelovati u izgradnji te se konzultirati s arhitektima. Cilj je izgraditi javni objekat za zajednicu i u to uključiti što više građana.

¹² Aarhus Bibliotekerne, *Study Visits*, preuzeto 29. 2. 2020, <https://www.aakb.dk/study-visits>.

¹³ The Agency for Culture and Palaces, Denmark, *The four-space model*, preuzeto 28. 2. 2020, <https://modelprogrammer.slks.dk/en/challenges/zones-and-spaces/the-four-space-model-by-henrik-jochumsen/>. Ovaj model objedinjuje četiri cilja knjižnice: iskustvo, osnaživanje, uključenost i inovativnost, koji se međusobno isprepliću kako u fizičkom, tako i u virtualnom prostoru. Prostor je također osmišljen po ovom modelu. Knjižnica je mjesto susreta, mjesto za razgovor, razmjenu ideja, inspiraciju, neformalno učenje i usvajanje znanja.

¹⁴ Voditelji festivala su djeca, takozvani ambasadori čitanja, koje knjižničari podučavaju kako voditi susrete, razgovarati s književnicima, kako biti dobar domaćin. Ideja je potekla od pretpostavke da djeca u 12. godini ne vole preporuke odraslih, već svojih vršnjaka.

¹⁵ The Public Libraries in Aarhus (Denmark) and Chicago (USA), *Design Thinking for Libraries*, preuzeto 29. 2. 2020, <http://designthinkingforlibraries.com/tools>.

¹⁶ U zapadnom predgrađu Aarhusa, kulturološki najbogatijeg djela grada, sa stanovnicima iz svih krajeva svijeta, planira se izgradnja nove knjižnice u kombinaciji s različitim udruženjima, razigranom kućom za aktivnosti poput nogometa, penjanja po umjetnim stijenama, javnim bazenom, a sve u cilju revitalizacije okruga Gellerup. – Schmidt Hammer Lassen Architects, „Sports and Culture Campus Gellerup“, preuzeto 29. 2. 2020, <https://www.shl.dk/sports-and-culture-campus-gellerup/>.

Primjer dobre prakse u Dokk1 je program „Mini Maker Faire“ koji izaziva veliki interes kod korisnika svih uzrasta. Provodi se u dva dana, a programom se slavi „uradi sam“ kultura.¹⁷

Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara

Knjižničari koprivničke knjižnice permanentno se educiraju putem radionica koje nudi Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara, a nerijetko su i sami mentori koji šire stečena znanja i iskustva u njegovim radionicama. Nacionalni Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara 2002. godine osnovali su Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatsko knjižničarsko društvo, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Knjižnice grada Zagreba.¹⁸ Tečajevi Centra namijenjeni su knjižničarima i informacijskim stručnjacima iz svih vrsta knjižnica, a povod za osnivanje bio je ponuditi im program stručnog usavršavanja putem usvajanja praktičnih i stručnih znanja kako bi lakše savladali zahtjeve na radnom mjestu.¹⁹ Tečajevi nude veliku potporu u radu knjižničara koji rade s djecom i mladima u primjenama novih tehnologija, poticanju čitanja, radu s djecom s teškoćama, informacijskoj pismenosti, korištenju web 2.0 alata i virtualnim uslugama. Kao potpora narodnim knjižnicama u poticanju rane pismenosti u Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara provodi se tečaj *Uvođenje i razvijanje usluga za bebe, djecu rane dobi i njihove roditelje u narodnim knjižnicama*.²⁰ Od polaznika ovog tečaja očekuje se da usvoje temeljna znanja o ranoj pismenosti i knjižničnim uslugama za bebe, djecu rane dobi do treće godine i njihove roditelje.²¹ On daje teorijski pristup problemu: smjernice za bebe i malu djecu, istraživanja, knjižnično osoblje, prostor, knjižničnu građu i moguće oblike suradnje u zajednici. U praktičnom djelu predstavljaju se primjeri dobre prakse u Hrvatskoj i u svijetu te se osmišljavaju konkretne usluge u sredinama iz kojih su polaznici tečaja. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica posebnu pozornost posvećuje ranoj pismenosti, pa se na tečaju prezentiraju i dugogodišnji programi knjižnice poput „Knjige za bebe“,²² „Pričaonica za bebe i malu djecu“, „Malih knjižnica u pedijatrijskim ordinacijama“. Na temelju iskustva u poticanju rane pismenosti koprivnička knjižnica izdala je i priručnik za knjižničare, odgajatelje, roditelje.²³

Rezultati

Na temelju stečenih iskustava, knjižničari su u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica pokrenuli mnoge inovativne programe za mlade, djecu i roditelje. Za 2020. godinu osmislili su i nekoliko novih. Primjerice program „Prostor za vas“ kojim je dana mogućnost svim građanima, a osobito djeci i mladima, da prezentiraju svoj rad, hobbije u izlogu, ili kroz kratka predavanja u

¹⁷ Aarhus Kommunes Biblioteker, „Aarhus Mini Maker Faire“, preuzeto 29. 2. 2020, <https://aarhus.makerfaire.com/>.

¹⁸ Dijana Machala, *Knjižničarske kompetencije: pogled na razvoj profesije* (Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada; Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2015), 192–198.

¹⁹ Dijana Machala, „Stalno stručno usavršavanje knjižničara u Hrvatskoj: prigodom desete obljetnice osnutka Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u RH“, *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* God 56, br. 1/2 (2013): 13–33.

²⁰ Tečaj vode knjižničarka iz Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ iz Karlovca Kristina Čunović i Danijela Petrić iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica.

²¹ Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara, „Tečajevi“, preuzeto 29. 2. 2020, <http://cssu.nsk.hr/tecajevi/uvođenje-i-razvijanje-usluga-za-bebe-djecu-rane-dobi-i-njihove-roditelje-u-narodnim-knjiznicama/>.

²² „Knjige za bebe“ program je koprivničke knjižnice koji se provodi u suradnji s Neonatološkim odjelom Opće bolnice u Koprivnici, a radi se o startnim paketima koji se poklanjaju majkama nakon rođenja djeteta. Paketi sadrže slikovnicu, brošuru što i kako čitati djeci, prijavnicu za besplatno učlanjenje u knjižnicu i platnenu torbu. Projekt je prezentiran na izložbi *Bookstart over the world* u okviru prve međunarodne konferencije o ranoj pismenosti *Prepare for Life! – Raising Awareness for Early Literacy Education*, Leipzig, Njemačka, u ožujku 2013. te je uvršten u primjere dobre prakse ELINET-a – Europske mreže za poticanje pismenosti.

²³ Danijela Petrić, Gordana Bonta i Marija Sesvečan, *Igrajmo se! Čitaj mi!: priče, igre i pjesmice za bebe i malu djecu: preporuke roditeljima za poticanje rane pismenosti* (Koprivnica: Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“, 2012). Priručnik je nastao suradnjom knjižničara i odgajatelja koji su zajedno radili na provođenju programa s ciljem da se roditeljima ponudi koncept poticanja predčitačkih vještina od samog rođenja djeteta.

drugim prostorima knjižnice. Vrijeme pandemije COVID-19 također je zahtijevalo brzu prilagodbu usluga, pa je pokrenuto nekoliko programa, između ostaloga „Vaš glas za Zemlju spas!“, u koji su se online putem uključili djeca i mladi svojim radovima i porukama, učlanjenje novih korisnika putem interneta i književni susreti digitalnim putem. Na osnovu stečenog usavršavanja u Danskoj, koprivnički knjižničari planiraju pokrenuti festival za djecu u okviru „Galovićeve jeseni“, kao i „Festival vještina“, na kojem će se moći predstaviti inovatori, hobisti, nove tehnologije, ali i neke zaboravljene vještine. Nadalje, planiran je i program „Ljeto za obitelj“ u kojem će biti ponuđene radionice u kojima obitelji mogu zajedno sudjelovati. U pripremi je i Konferencija za spas planete Zemlje, u kojoj će govornici biti djeca te program „BookTalk za odgajatelje: inspirirajte se novom literaturom za rad u vrtiću“. Vjerujemo kako će se ovim programima koprivnička knjižnica još više okrenuti zajednici i time istaknuti svoju važnu ulogu u neformalnom i informalnom učenju, a time i značajnu ulogu u društvu Koprivnice i okolice.

Zaključak

Okvir stalnog stručnog usavršavanja knjižničara koji je postavljen u Republici Hrvatskoj svakako može dodatno osnažiti knjižničare da lakše idu u korak s novim korisnicima njihovih usluga. Veliki značaj tome doprinose tečajevi Centra za stalno stručno usavršavanje, Erasmus+, ali i vlastiti resursi ustanove. Važno je kontinuirano propitkivati rad knjižničara i aktivno tražiti neformalne oblike edukacije. Stjecanjem iskustva omogućava se ne samo osobni profesionalni razvoj, nego ga se prenošenjem na druge, širi kroz zajednicu knjižničara. Stručno, kompetentno i motivirano osoblje preduvjet je uspješne i inovativne knjižnice. Stoga ustanove trebaju biti podupiruće za sve osoblje koje se želi uključiti i dodatno neformalno educirati, bez obzira na stručnu spremu. One bi trebale stremiti k još većem ulaganju u znanje djelatnika putem raznih oblika usavršavanja, a tu prije svega treba stvoriti i preduvjete poput većih financijskih sredstava i većeg broja osoblja.

Literatura i izvori:

1. Aarhus Bibliotekerne. *Study Visits*. Preuzeto 29. 2. 2020. <https://www.aakb.dk/study-visits>.
2. Aarhus Kommunes Biblioteker. „Aarhus Mini Maker Faire“. Preuzeto 29. 2. 2020. <https://aarhus.markerfaire.com/>.
3. Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara. „Tečajevi“. Preuzeto 29. 2. 2020. <http://cssu.nsk.hr/tecajevi/uvodenje-i-razvijanje-usluga-za-bebe-djecu-rane-dobi-i-njihove-roditelje-u-narodnim-knjiznicama/>.
4. Europska komisija. *Erasmus + Programme Guide*. Preuzeto 29. 2. 2020. https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/programme-guide/introduction/how-to-read-programme-guide_hr.
5. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. „Izvešće o radu 2005“. Preuzeto 22. 2. 2020. http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/dokumenti/Izvesce_2005.doc.
6. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. „Izvešće o radu 2006“. Preuzeto 22. 2. 2020. http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/dokumenti/Izvesce_2006.doc.
7. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. „Izveštaji o radu. Prilog 3 stručno obučavanje i usavršavanje“. Preuzeto 2. 4. 2020. <http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/dokumenti/PRILOG%203%20%20STRU%C4%8CNO%20OBU%C4%8CAVANJE%20I%20USAVR%C5%A0AVANJE%20KNJI%C5%BDNI%C4%8CARA-2019.pdf>.
8. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. „Izveštaji o radu. Prilog 5 financijsko izvješće o radu 2019“. Preuzeto 2. 4. 2020. <http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/dokumenti/prilog%205%20financijska%20tabela-2019.pdf>.
9. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. „Nagrade i priznanja knjižnici“. Preuzeto 1. 4. 2020. <http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/defaultcont.asp?id=25&n=2>.

10. Machala, Dijana. „Ishodi učenja u nacionalnom programu trajne izobrazbe knjižničara“. U *Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost*. Ur. Aleksandra Horvat i Dijana Machala, 41–54. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009. Preuzeto 1. 4. 2020. <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/1958/1/cuk.pdf>.
11. Machala, Dijana. *Knjižničarske kompetencije: pogled na razvoj profesije*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada; Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2015.
12. Machala, Dijana. „Stalno stručno usavršavanje knjižničara u Hrvatskoj: prigodom desete obljetnice osnutka Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u RH“. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* God. 56, br. 1/2 (2013): 13–33.
13. Petrić, Danijela, Gordana Bonta i Marija Sesvečan. *Igrajmo se! Čitaj mi!: priče, igre i pjesmice za bebe i malu djecu: preporuke roditeljima za poticanje rane pismenosti*. Koprivnica: Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“, 2012.
14. Sabolović-Krajina, Dijana, Ljiljana Vugrinec i Danijela Petrić. „Knjižnična usluga za slijepe i slabovidne u Knjižnici i čitaonici 'Fran Galović' Koprivnica: od projekta do implementacije“. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* God. 53, br. 2 (2010): 76–92.
15. Sabolović-Krajina, Dijana. *Narodne knjižnice u tranziciji. Sociološki aspekti*. Koprivnica: Meridijani, 2020.
16. Schmidt Hammer Lassen Architects. „Sports and Culture Campus Gellerup“. Preuzeto 29. 2. 2020. <https://www.shl.dk/sports-and-culture-campus-gellerup/>.
17. The Agency for Culture and Palaces, Denmark. *The four-space model*. Preuzeto 28. 2. 2020. <https://modelprogrammer.slks.dk/en/challenges/zones-and-spaces/the-four-space-model-by-henrik-jochumsen/>.
18. The Public Libraries in Aarhus (Denmark) and Chicago (USA). *Design Thinking for Libraries*. Preuzeto 29. 2. 2020. <http://designthinkingforlibraries.com/tools>.
19. Varlejs, Jana. „Trajno profesionalno usavršavanje: načela i primjeri dobre prakse“. Prevela Dijana Machala. U *Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost*. Ur. Aleksandra Horvat i Dijana Machala, 185–189. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009. Preuzeto 1. 4. 2020. <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/1958/1/cuk.pdf>.

Models and Possibilities of Continuing Professional Development of Librarians for Children and Youth and Their Influence on Practice

Summary

The paper presents models and opportunities of permanent professional development for librarians in the Republic of Croatia. It also seeks to define how training models can be applied in practice, based on the specific example of the Public Library "Fran Galović Koprivnica", with an emphasis on the professional development of librarians working with children and young adults. An overview of the professional development of library staff of this institution is given through the Erasmus + program and the national Center for Continuing Professional Development of Librarians. This is especially important in the time of rapid changes and the need to constantly adapt library services. The Public Library "Fran Galović" Koprivnica has developed models for the professional development of its library staff with the aim of presenting their own practice at home and abroad, but also gaining insight into the situation in librarianship in foreign countries. The paper describes in more details education in libraries of the city of Aarhus in Denmark, especially Dokk1 and the Gellerup branch library. Learning through the experience and monitoring the work of colleagues in foreign countries has proved to be very useful in practice, and the Koprivnica library has thus increased the competencies of its professional staff, developed a number of innovative programs and highlighted the important role of the library in the community.

Keywords: librarians for children and young adults, professional development, Public Library "Fran Galović" Koprivnica, Center for Continuing Professional Development of Librarians, Republic of Croatia, librarian competencies, Erasmus +.

Примљено: 9. марта 2020.
Исправке рукописа: 4. априла 2020.
Прихваћено за објављивање: 28. априла 2020.

Modeli i mogućnosti stalnog stručnog usavršavanja knjižničara za djecu i mlade te njihov utjecaj na praksu by Danijela Petrić is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.